

Dzieła Tadeusza Popiela

współautora Panoramy Raclawickiej

w Okocimiu

W hallu pałacu Goetzów i w tamtejszej kaplicy pałacowej znajdują się dwie interesujące prace malarskie Tadeusza Popiela, jednego z najciekawszych malarzy polskich XIX w.

Centralnym elementem dekoracyjnym antresoli hallu pałacowego jest dużych rozmiarów obraz (olej, płótno, wym. 4,80 x 3,80 m.), przedstawiający "Obóz tatarski". Na szerokim tle pejzażowym artysta przedstawił wóz z łupami, obok którego stoją, siedzą i leżą związane kobiety wzięte w jasyr. Przy wozie widoczny jest Tatar na koniu, zwrócony tyłem do widza. Prawą część kompozycji wypełniają namioty z Tatarami. W głębi obok jeziora, przedstawiony został obóz tatarski wraz z pasącymi się tabunami koni, nad którym rozciąga się luna pożaru.

Drugim dziełem Popiela jest doskonale skomponowane malowidło ścienne, przedstawiające Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny, zdobiące czaszę kopuły kaplicy pałacowej. Ta wielofigurowa kompozycja utrzymana w pastelowych barwach należy do najbardziej interesujących prac artysty.

Wykonanie wspomnianych dzieł malarskich zlecił Popielowi Jan II baron Goetz-Okocimski, znany mecenas i filantrop. Prace te ozdobiły wzniesioną przez niego w 1898 r. rodową siedzibę, jedną z najwspanialszych w Galicji.

Tadeusz Sulima Popiel urodził się w 1863 r. w Szczucinie k. Dąbrowy Tarnowskiej jako syn Antoniego, urzędnika, a z czasem nadzrądcy c.k. Urzędu Clowego w Brodach a następnie w Szczakowej i Antoniny ze Stanicków. Jego brat Antoni (ur. 1865 r.) był znanym rzeźbiarzem, autorem m.in. pomnika A. Mickiewicza we Lwowie i wielu innych znanych dzieł. Tadeusz Popiel po ukończeniu szkoły realnej w Brodach od 1876 r. studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie. W 1881 r. ten wielce uzdolniony student zdobył powodzenie oraz uznanie aeropagu profesorskiego i został przyjęty na Oddział Kompozycyjny, tzw. Majsterszulę, prowadzony przez Jana Matejkę, który stał

się jego protektorem. Już w czasie nauki w pracowni Matejki artysta namalował kilka kompozycji, które odniosły niebywały sukces i przyniosły młodemu twórcy sławę. Wśród nich były m.in. obrazy "Józef i Putyfara", "Żydzi w niewoli babilońskiej", "Zmartwychwstanie Chrystusa" i "Mojżesz na górze Synaj". W 1885 r. Popiel opuścił Kraków i udał się na dalsze studia do Wiednia, by studiować pod kierunkiem Hansa Makarta, malarza cieszącego się niebywałą sławą w Europie i Ameryce. Dalszym

stosowaniu takich środków formalnych jak jednolita tonacja barwna, przedstawianie zjawisk świetlnych i barwnych bez gwałtownych kontrastów, lecz zharmonizowanych i łagodnie wtopionych w ogólny, przeważnie szarobrunatny koloryt (tzw. sos monachijski). Prace przedstawicieli szkoły monachijskiej wyróżniały się ponadto starannym wykończeniem obrazu, gładką fakturą i wręcz archeologicznym traktowaniem szczegółów.

W Monachium Popiel kształcił się do 1891 r. w Die Koenigliche Bayerische Akademie der Bildenden Kunst, w pracowniach Karla Piloty'ego i Sandora-Alexandra Wagnera. W czasie studiów monachijskich artysta wykonał wiele interesujących obrazów, w tym "Uriel Akosta", "Ostatnie chwile Zygmunta Augusta", "Niewiasty jerozolimskie", "Święto Tory", "Neron" i "Mojżesz".

Po powrocie do kraju Popiel przebywał głównie we Lwowie i Krakowie.

W 1890 r. wraz z malarzem Marcelim Harasimowiczem założył we Lwowie szkołę rysunku dla kobiet, z której rok później utworzono szkołę malarstwa i rzeźby zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn. W tym też roku wraz z M. Harasimowiczem odbył artysta miesięczną podróż do Berlina, Kopenhagi, Monachium, Wiednia i Pragi. Od 1899 do ok. 1901 r. malarz przebywał we Włoszech, studiując w Rzymie i Florencji oraz wykonując różnorodne prace malarskie.

Prócz malarstwa sztalugowego Popiel brał czynny udział przy realizacji modnych w owym czasie panoram. Wielkim sukcesem artysty było zaangażowanie go przez Jana Stykę i Wojciecha Kossaka do malowania Panoramy Raclawickiej (1893-1894). Dziełem artysty były tła pejzażowe i postaci chłopów.

Drugą słynną pracą malarza był współdziałanie przy wykonywaniu panoramy "Golgota" (1896, obecnie na cmentarzu Forest Lawn Memorial Park k. Los Angeles) wraz z Janem Styką, Zygmuntem

Tadeusz Popiel
"Branka tatarska", ol. pł. sygn. Pałac Goetzów w Okocimiu

etapem wędrówki artystycznej Popiela było Monachium.

W II połowie XIX w. należało Monachium - zwłaszcza obok Wiednia, a także mniej wtedy u nas popularnego Paryża - do głównych centrów sztuki europejskiej. Sztuki piękne cieszyły się tam wielkim poparciem ówczesnego króla Bawarii Ludwika II oraz niezwykle prężnego mieszczaństwa. W Akademii monachijskiej dominował w tamtych czasach nurt realistycznego malarstwa pejzażowego, rodzajowego i rodzajowo - batalistycznego, uformowanego m.in. pod wpływem francuskich "barbizończyków" i Gustawa Courbeta. Było to malarstwo bardzo nastrojowe i niekiedy sentymentalne. Nastrój, ów monachijski "Stimmung", osiągnano dzięki